

ABONAMENTUL
 An an . . . 84 Cor.
 Pe jum. an . . . 12 "
 Pe o lună . . . 9 "
 Num. de Duminecă
 An an . . . 4 Cor.
 Pentru România și :
 America . . . 10 Cor.
 Num. de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferenc-utca 20
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscrisurile nu se însu-
 șează.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Coroana și votul universal.

Congresul partidului socialist din monarhia întreagă a fost un eveniment a cărei însemnătate este îndoită în epoca ce trăbatem. El a întrunit pe reprezentanții tuturor partidelor socialiste din Austro Ungaria și alături de Pernerstorfer și Adler alături de partidul socialist german găsim pe Grigorovici și Rozvan reprezentanții socialismului românesc, cel mai mic partid socialist al monarhiei.

În urletele de mânie nepulincioasă ale presei ungurești delegații socialismului din Austria și Ungaria au proclamat solidaritatea lor reciprocă. Proletariatul austriac răspunde în mod solemn că va stă neclătit alături de proletariatul Ungariei. Regele Ungariei, a luat inițiativa votului universal și de atunci el de mult s'a realizat în Austria. Să poată oare ca regele Ungariei să nu împlinească la ceea ce el a silit pe împăratul Austriei?

Care ar putea fi motivul coroanei de-a face aceasta?

Când coroana acum sunt 3 ani și jumătate a hotărât să ia inițiativa votului universal în Ungaria, ea a făcut-o în scop de-a înlătura chestiile militare dela ordinea zilei. S'a crezut atunci că votul universal, democratizarea constituției va avea darul să aducă noi partide, noi curente la suprafață înlăturându-le pe cele vechi și înmormântând dezideratele naționale ungurești.

Intrebăm: oare scopul acesta, înlăturarea chestiilor militare, să poată realiza prin reforma electorală preconizată de guvern? Admitem că poate actualul guvern și actuala majoritate în virtutea unei învoielii cu coroana vor înțelege să părăsească chestiile militare. Admitem că poate după reforma electorală deocamdată, nu importă dacă pe doi-trei sau pe 20—30 de ani, coroana va avea pace din partea chestiilor militare jertfite de coaliție pentru a se putea menține la putere prin falsificarea dreptului de vot.

Dar pactul acesta putea-va el să fie de durată vecinică? Nimic nu îndreptățește nădejdea aceasta. Într'un răstimp nu prea depărtat să poată prevedea cum o nouă opoziție națională ungurească, al cărei germene există azi deja în parlament, va izbucni prin aceleași mijloace ca și coaliția, prin demagogie și teroare să cucerească majoritatea parlamentară și chestiile militare vor fi desfășurate din nou.

Căci orice pact dintre guvern și coaliție nu poate obliga decât partidele cari l-au iscălit și o nouă opoziție ungurească va avea toată libertatea de-a ridica din nou vechile revendicări naționale ungurești asupra armatei.

Ar fi deci o socoteală foarte greșită dacă de dragul păcii, coroana s'ar hotărî să-și dea ap obarea sa proiectelor electorale a guvernului unguresc. Pentru a dobândi pace deplină și definitivă, nu există decât un singur mijloc: democratizarea constituției. Când toate popoarele și toate straturile sociale vor avea aceeași parte în conducerea țării,

atunci ridicarea revendicărilor militare ungurești va fi cu neputință. Dupăcum țara se compune din diferite națiuni, așa nici parlamentul nu se va mai putea pune în serviciul intereselor unui singur popor, ale poporului unguresc, și orice revendicări naționale exagerate, nelegitime, fie ungurești, fie ale altui popor s'ar ivi parlamentul poliglott le va paraliza din propria lui putere.

Dar mai este un motiv pentru coroană, pentru democratizarea constituției noastre. Iată ce a zis Dr. Adler, raportorul congresului socialist din Viena: »Nu înțelegem cum coroana se poate amăgi asupra acestui lucru că părăsind votul universal ade-vărat, monarhia merge spre un viitor fatal. Dacă trebuie să alegi de-o parte între afecțiunea câtorva familii aristocratice, între mânia câtorva exploatare privilegiați ai poporului și de altă parte între mânia și amărăciunea crescândă a acelor milioane de oameni cari fac mulțimea și puterea poporului, atunci cred alegerea nu-i grea«

Este deci evident: câștigul coroanei prin falsificarea votului universal e foarte problematic, căci chestiile militare nu pot fi înlăturate decât în mod provizor și e chestie de timp când o nouă opoziție ungurească se va pune iarăși în discuție. Dacă însă câștigul coroanei e problematic, neajunsurile reformei sunt absolut sigure.

Leguirea reformei proiectate de guvern va îngrămădi după spusa lui Adler o sumă de nemulțumire și amărăciune în popoarele Ungariei, care nu poate fi decât foarte vătămătoare păcii interne a țării.

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Cronică feminină.

De Marilina Bocu.

Frumusețile de odinioară și cele de azi.

«Haina face pe om...!»?

O reprezentație teatrală, sub cerul liber, la o șermesă, într'un parc frumos. Se jucau două piese. Una originală cu subiectul cules din viața mui Poma Muntean, cealaltă, de actualitate o localizare picantă a unei vestite comedii franceze. Artiștii, diletanți, toți făcând parte din societatea bună, cântase a desăvârși întru total interpretarea. Și au izbit.

În atenția încordată a unui public select, strâns scolo, pentru a-și aduce obolul pe altarul unei înfaceri și prinosul, — frumuseților nobile, ce și dedeau concursul, — ambele piese s'au jucat la chip măestru.

Într'un cadru ce trecea fericite aduceri aminte, din timpuri de demult, s'a trăit câteva clipe povestea frumoasă a Domnițelor inimoase de pe vremuri cari știau a mână spala războiului tot cu atâta iscusință cu câtă agerime prindea în cugetul mândru, firul încurcat al greutăților Domnești. Povestea minunată a sufletelor acelor mari din cari se nașteau avânturi puternice, hrânind dorul dragostei de neam și țară cu vlagă viguroasă a luptătorului nebiruit, povestea crâștelor cu cosițe galbene, suave și gingașe, duioase și iabitoare dar nelăfrânate în țările, curagiu și mândrie.

Pentru toți a fost o revelație și o surprindere fermecătoare cum roabele modei de azi părăsind impecabilele „princesse“ au știut a purta atât de bine și frumos neajustatele vestimente de acum o sută, două, de ani. Și cât de minunat le prindea pieptănătura în tample cu cosițe și hainele largi, țesute din mătase și miute în înfloritori de aur și argint cu bogatele podoabe ale sălbilor ferecate, cu pantoforii aurii brodați cu peruzele și mărgăritare, — o spune grația blândă a făpturilor lor, schimbate ca prin farmec, întocmai zinelor din basme, — chipurile acelea mândre cu ochi strălucitori ce scânteiau mai tare, grații dulcea al limbei strămoșești.

A fost o feerie, un vis frumos ce a pus înaintea ochilor tabloul via al frumuseților de demult; și ea cîndată ironie trăgând cortina extarării mute, antrenanta comedie franțuzescă spulberând înăntarea, a lăsat loc actualității reale, vieții frumuseților noastre de azi, eroice și răscroite în sutimi de particule curioase neasomănate și variate, din cari s'a creat tipul subțiat, elegant, și ireproșabil al frumuseții de azi ajustată la extrem.

Neapărat interesul ce l-a prezentat schița traiului progresat al civilizațiilor de azi, a fost mai la locul său în gustul tuturor, dar nu e mai puțin adevărat că e de ajuns o imagine credincioasă, ea să trezească în mintea și inima fiecui însuflețita admirație după frumusețile alose și viața plină de virtuți toalte de odinioară. Căci dacă se consacră toți termenii de laudă mondialei fără de cusur, cari nu permite o cutulită în croiala tailleurului nici nu îngăduie un fir de păr în afară de relieful capricios al coafurei nu se

poate contesta dreptul egal al străbunelor noastre cu chipul curat și blând în cari citeai poezia celei mai suave candori, ele cari știau sta așa de mândru pe tron, purtând cu aceeași mândrie frumoasele haine de casă din borangienul țesut de mâna lor ca și hainele iernatice, din lână albă toarse cu drag din fuier, în vreme ce-și treceau migăleala zilelor lungi în așteptarea celor plecați la oaste.

Dacă am privi două portrete, luând de exemplu, nu mai de parte, o boeroaică din cele frumoase, așa de măestru immortalizate de regretatul Theodor Aman și un altul al vre-unuia din pictorii moderni un chip secesionist de ale lui Klimon Loghi bunăoară, cochet și frivol cu aerul visător nevisând la nimic, ne-am putea lesne convinge ce influență nefastă are caracterul unei epoci asupra frumuseții feminine. Aceleași trăsături, aceeași ochi, aceeași figură, același gât și aceleași forme — luați-i năfrâna subțire ce-o învălue pe cap, salba și cerceii frumoși de smarald, și puneți-i o pălărie cu penage enorme, în urechi niște scuturi de briliante, investimăntați-i în dantele și pompsane, fără a-i schimba atitudinea, — deosebirea va fi enormă și în ciuda modei laudate de azi frumuseța pierde izbitor. Adăosurile din păr, extravagante ce formează coafura de azi fac chipul mai mareț dar îi împrumută — nu știa ce nenatural și rece, apoi podoabele încercate ale dantelărilor și garniturilor de modă schimbă alături de coafură întreaga figură, dând ceva străin expresiei, în care pare-că citești o geajă necontentată din pricina toaletei care schimbă și atitudinea, ba chiar, uneori întreaga figură, cu obrajii de porțelan și ochii de păpușe.

Oricine poate prevedea cum sub noua reformă menită să aducă pace, chestiunile naționale și sociale vor fi izvorul unor neconținute crize și sbuciumări lăuntrice ale țării. Congresul de ieri al proletariatului din monarhie dovedește că partidul socialist este hotărât să ducă lupta cu cea din urmă înverșunare până în capăt.

Luptele naționale cari au sguduit Austria până în temelii cari au făcut cauza adâncă a slăbiciunii monarhiei întregi timp de trei decenii, să vor înol și potrivit presiunii și mai mari, vor produce crize și sguduirii și mai mari pentru monarhie. Este ora din urmă. Dacă mai este azi cineva cine să mai ție la existența acestei țări, a acestei monarhii, la viitorul ei, nu poate decât să vadă o singură mântuire: votul universal adevărat.

Atacul unui ziar englezesc. Marele ziar englezesc „Times” atacă cu violență politica Austro-Ungariei în Balcani. Ziarul englezesc acuză monarhia noastră că instigă Bulgaria împotriva Turciei spre a provoca un război cu scopul de-a obține dizolvarea imperiului turcesc.

Reclamațiile pentru lista de viriliști. Atragem încă odată atențiunea cititorilor din comitatul nostru că reclamațiile pentru lista viriliștilor comitatului Arad se pot înainta cu începere dela 21 Sept. în termen de 15 zile. Imprimaturile necesare se găsesc la dl. avocat Dr. Iustin Marșieu, Arad.

Partidul socialist austriac pentru votul universal în Ungaria.

— Situația politică. —

Partidul socialist din Austria s'a urnit cerând în mod imperios acelaș sistem electoral pentru Ungaria. Cine cunoaște puterea cea mare ce reprezintă acest partid având 88 de deputați în cameră, înțelege că acțiunea partidului socialist e de o însemnătate

E netăgăduit, modele distrug frumusețea, cel puțin așa grăesc aparențele. Să mergem mai departe chiar, la chipurile rafaelice, acele splendide ovaluri cu ochii mari și sprâncenele subțiri; dacă am exclude stofele acelea minunate ce le învâlnesc simplu și larg și le-am investimanta într'un Reforme sau Directoire, de nu într'un Tailleur, atunci ne am da seama cât de puțin solidă e baza evoluției modelor cari au creat pe cele actuale, proclamate ca cele mai avantajoase corpului feminin.

Dimpotrivă, socotind tot armamentul modei ce contribuie împodobirii frumusețelor de azi, dela „droit — devantal” netmiădiat până la celelalte accesorii, tocari înalte peste măsură, mulțimea de pieptene și ace, fără să mai socotim duzinele de pudre, creme, săpunuri, vopseli și pensule, (lăsând de o parte noile invenții pentru înfrumusețarea tenului, aparate electrice pentru masat, etc. etc.) tot și toate subț înșelătoare aspecte îndemnătoare, dau momentan străluciri fardate, flatând amorarile proprii, pentru a păli încet adevărata frumusețe care triumfa glorioasă odinioară, cu toată modestia tâmplilor nefrisate.

Azi logica fie-cărei femei ce se ține strict de modă, e ca tot ce îi lipsește să se pue. E o ra-

foarte mare pentru lupta națiunilor și claselor asupra din Ungaria.

Partidul socialist din Austria a ținut Duminica trecută o conferință la care au luat parte și delegații partidului socialist din Ungaria și din Croația. Pentru aceasta conferința poate fi numită o conferință a partidului socialist din monarhia întregă. Conferința a votat în urmă o moțiune proclamând solidaritatea cu partidul socialist din Ungaria și Croația. Congresul mai are încă o însemnătate: faptul că a întrunit reprezentanți de ai națiunilor din Austro-Ungaria.

Proletariatul românesc din Austria a fost reprezentat prin dl. Grigorovici deputatul român socialist în camera austriacă, iar din partea românilor din Ungaria a fost de față dl. Dr. Eugen Rozvan din Oradea-mare.

Deși principiile noastre diferă atât de mult de ale partidului socialist, totuși ne bucurăm că proletariatul românesc din monarhie a fost reprezentat, punându-și astfel în evidență situația sa de partid socialist-național autonom.

Iată amănunte asupra conferinței.

Conferința socialistilor din monarhie.

Conferința a avut loc în Viena Duminică în 27 Sept. Au așezat afară de delegații tuturor sindicatelor muncitorști din Austria delegații partidului socialist unguresc Bachinger, Dr. Kunfi, Garbai și Garami, apoi delegatul partidului socialist german din Ungaria Franz Kittel, delegatul partidului socialist românesc din țara noastră Dr. Eugen Rozvan, delegatul sârbilor Dușanovici, delegatul slovac Bratvanski și delegații croați Bukseg și Demetrovici, acest din urmă reprezentând și pe socialiștii din Bosnia. Din partidul socialist austriac au luat parte deputații Dr. Adler, Pernerstorfer, Schuhmeister, Dr. Ellenbogen, Skaret, Hans Wineski, Schramm, Frensch, David, Schaefer, Reumann, Beutel, Gruber, Spielmann, Pahne, Nemeč, Dr. Soukup, Habermann, Remesch, Svoboda, Filipinski, Hornof, Pittoni și românul Grigorovici.

Secretarul partidului austriac, deputatul Skaret salută întâi pe delegații din Ungaria și Croația (Aplauz paternice) Spune că presa din Viena, îngrășată cu bani ungurești a declarat că această conferință este un amestec neligitim

ține de rang înalt aceasta, dar e în detrimentul frumuseței adevărate.

Ceva mai mult, rafineria subtilă a gusturilor feminine de azi, merge așa departe, în cât sub nici un motiv nu poate admite, drept frumuseță un trup și un chip ideal, dacă din împrejurare, îl găsește la vre-o femeie simplă, fără podoabe.

La teatru, în romane sau în viața de toate zilele, eroina va prezentă un interes scăzut, fie ea frumusețea întrupată, dacă întâmplător ea va fi o biată lucrătoare în rochie de ață, ori o „sultanică” în iie și fotă ce-și pieptenă coadele în luciul oglinditor al doniței cu apă și-și spală chipul la vâlcea.

Cu toate acestea, modele nu vor dispărea nici odată, ele vor trăi cât femeile. De altfel e și ceva necesar, în frământarea febrilă a imaginației femești care cere necesitatea creațiilor noi mereu noi, dar chestiunea este, că simțul estetic ce ar trebui să tindă numai către perfecțiune, nu ar trebui adormit în vâlvoarea bolnavă a celorlalte aspirațiuni, cari pornesc gusturile pe un povârniș alarmant. Să nu se facă pașii din ce în ce mai mari către extravagante nesătule, căci odată cu ele se șterge nu numai frumusețea, dar se ignorează cele mai multe condiții ale bunului

al socialiștilor austriaci în afacerile interne ale Ungariei și delegații veniți din Ungaria vor fi înțerați în țara lor ca trădători. Dar tatăl dlui Andrassy, autorul reformei electorale nu a fost și el osândit ca trădător? Cine știe dacă cei prezenți la această conferință nu vor fi și ei în viitor sărbătoriți în Ungaria, cum este azi sărbătorit Andrassy bătrânul?

Președinții conferinței să aleg: Pernerstorfer (german) Steiner (ceh) Kristan (sloven) Pittoni (italian) și Dr. Kunin-ki (polon).

Președintele Pernerstorfer deschide conferința; Luând președinția salută încă odată pe delegații ungari și croați și îi invită să ia loc la masa președintelui ceace să și face. Continuând spune că lupta socialiștilor austriaci pentru votul universal a pornit chiar din situația din Ungaria la anul 1905. În Ungaria mai întâi guvernul a desfișurat atunci stindardul votului universal. Noi am socotit atunci că împăratul Austriei nu poate avea alte păreri decât regele Ungariei. Și-acum vedem cum tocmai guvernul unguresc vrea să desmăștenească proletariatul de votul obștesc. În numele proletariatului austriac făgăduim sprijinul nostru fraților din Ungaria. Declar congresul deschis.

Discursul deputatului Dr. Adler.

Dr. V. Adler, unul dintre șefii partidului socialdemocrat din Austria, deputat în camera imperială, amintește că socialiștii din Austria s'au ocupat deja, nu demult într'o conferință, cu reforma electorală din Ungaria. Socialiștii austriaci au pornit lupta pentru dreptul electoral la 23 Septembrie 1905, silind pe prim-ministrul Gautsch să adopteze pretențiunile lor. Azi, deși legea electorală nu e tocmai ideală, suntem mândri de parlamentul nostru, echivalentul puterii noastre. Avem datoria să sprijinim pe tovarășii noștri din Ungaria în lupta grea ce-o poartă cu clasele feudale, căci și ei ne-au sprijinit la timpul său. Proletarii ungari sunt supuși unui stat barbar. Între guvernul austriac și cel ungar sunt nenumărate chestiuni de interes comun; noi avem numai una singură: extinderea pe baze cât mai largi a drepturilor poporului. Pe asprorii comuni trebuie să-i zdrobim cu putere comună. Avem multe de îndurat din cauza că într'un stat vecin, care stă în legături atât de strâns cu noi, proletariatul n'are drepturi. E nelindios că sufragiul universal are mulți dușmani și în Austria. Presa burgheză dovedește o ținută de prietenie față de coaliția ungurescă, presa slavă e mai moderată în sentimente, presa germană însă e de-o brutalitate și o insolență fără de peoacă când sprijinește coaliția. Două milioane de ger-

simț, — făcând totodată să crească pe nesimțite, buruiana rea a falsei credințe că, haina dă preț omului. — Mai bine ar fi să se închidă odată calea piezișă a exagerărilor și să se întoarcă toți acolo de unde s'a plecat, — bogata la sculele de preț și vestimintele de borangic, fără garnituri păpușerești și celelalte toate la pânzeturile și lănurile toarse de casă, simple dar frumoase în poezia lor, căci oricum se vor schimba și se vor lupta modele, frumusețea va rămâne aceeași, în simplitatea corectă, în tot cazul, mai avantajată decât în extraordinarele modele ale ultimilor strigăte afară din cale de întortocheiate.

Căci dacă moda ar avea fericita inspirație a readuce din nou cel puțin la noi în țară, aceea ce s'a purtat acum zeci și zeci de ani și cugelele imputernicite ar țintui-o pe loc ani de zile, atunci s'ar câștiga premiul cel mare al adevăratei inovații feminine, căci s'ar spori frumusețea printr'acelaș s'ar păstra mai mult tinerețea, în munca sănătoasă cu care ar strădăni fiecare să-și lucreze singură podoabele; cum, știut e, că tocmai preocupările înmiite ale modelor actuale încrețesc și sbărcesc mai curând chipurile și distrug complet frumusețea.

Sinaia, Septembrie 1908.

Toate damele se facideal de frumoase prin efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care adevăratește nenumăratele crori de mulțumită.

Face să dispară roșafa feței, piștrulle, petele de ficat și toate necurățenile pielii.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Se capătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS Szent László, gyógyszerár — — Makó Ujváros — —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. — Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 Al.

Comandele prin poștă se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chimice au fost premiate la expoziția igienică internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

mani în cu olica unguirilor. Slavii noștri n'au un singur cuvânt pentru frații lor din Ungaria, în vetele cărora a intrat cnota ungurească.

La timpul său ministrul Gautsch a declarat în camera Austriei, că n'are dreptul să se amestece în afacerile interne ale Ungariei. Noi însă l-am convins că un astfel de amestec e spre binele Austriei și că putem pretinde că dela loc potrivit să influințeze forurile competente în favorul sufragiului universal din Ungaria. Pretindem, aici, pe față, ca frații din Austria să sară în ajutorul fraților din Ungaria. S'a convins și coroana că împotriva fuduliei junkerilor trebuie să recurgă la popor.

Regele ungar a promis, iar împăratul austriac a implinit. (Aprobări). Nu înțelegem de ce coroana mai zăbovește și nu se alătură la milioanele popoarelor. (Aplauze sgomotoase). Guvernul coaliționist se poartă față de pactul încheiat cu coroana tocmai ca comerciantul, care stă să falimenteze și nu vrea să plătească polița. Numai odată s'a întâmplat — și acesta-i fapt istoric — că popoarele au crezut cuvântul coroanei și se pare că s'au înșelat. Guvernul unguresc afirmă că va primi între bastimentele constituției păturile largi ale poporului, Andrassy, omul de cuvânt declară că introduce sufragiul universal, dar îl falsifică făcându-l plural și pe față. Votarea nu va fi secretă, numai pentru că să se poată controla că oare furnizează-se voturile cumpărate. În chipul acesta e absurd să faci pace statornică. Numai între o Austrie democratică și între o Ungarie democratică poate exista armonia deplină. Reichsrathul austriac nu se poate porecli Paradizul păcii, dar e mai presus de îndoielă că are rădăcini democratice. Declară în numele conferinței imperiale, că va sprijini din toate puterile marea războiu al proletariatului conștuit din Ungaria. Își încheie vorbirea strigând: Trăiască sufragiul universal în Ungaria.

Cehii și polonii.

Nemec, deputat imperial, vorbește cehește. Declară în numele tuturor slavilor din imperiu, că vor fi solidari cu toții în lupta împotriva reacțiunii din Ungaria.

Oratorii Pittomi, italian și Drobner polon, asigură pe socialiștii din Ungaria de sprijinul polonilor și italienilor. Ebin Korstan spune că eră o vreme când în toată Europa răsunau cântecile despre libertatea ungurească, dar de când s'au urit proletarii s'a schimbat cântecul. Promite sprijinul socialiștilor slavi din sudul monarhiei, cari știu prea bine ce înseamnă dreptul electoral reacționar.

Românul Grigorovici schițează situația românilor resărați pe toate versantele Carpaților și Îmbucătățiți de patru hotare. Arată cum proiectul plănuit de ministrul Andrassy întinde în cătușarea celui mai crosit popor din Ungaria, care este poporul românesc. Nu se poate aminti, decât cu ironie, că tocmai țările unde proletariatul e mai asuprit, Ungaria și România, se numesc libere.

Discursul delegatului socialiștilor din Ungaria.

Buchinger, trimisul partidului socialdemocrat din Ungaria, spune că cei cari își imaginează stările din Ungaria, seduși de minciunile contelui Apponyi debitate pe la conferințele din străinătate, vor fi invidiând soarta fericită a noastră, dar dacă ar cunoaște aceste stări în toată golăteala lor disgustătoare, ar crede că în Ungaria își face mendrele dracul. De trei ani și jumătate guvernul coaliționist muncește neconștient pentru restabilirea Ungariei feudale de dinainte de '48. Proiectul reformei electorale alcătuit de acest guvern e mai rău decât votul plural din Belgia, pentru că pe baza sistemului electoral din Belgia ar trebui să fie 3 900 000 de alegători, la noi însă nu vor fi decât 2 600 000 de alegători. Primejdia cea mai mare e votarea pe față. D voastră locuți aproape de Ungaria și veți ști ce înseamnă la noi votul pe față.

Dacă se va înfăptui proiectul lui Andrassy Ungaria rămâne ce a fost și înainte: Azie. E minciună că în Ungaria ar exista parlamentarism în

senz europeanesc. Majoritatea o compune o societate de întreținuți. De răspundere parlamentară nici vorbă nu încap. Amăgesc corcana când afirmă că prin o astfel de falsificare a drepturilor poporului s'ar face pace în țară. În 48 numele lui Kossuth, în 67 numele lui Deák inspiră încredere poporului, numele lui Kossuth Ferencz însă nici-odată.

Ceialți orători: Moțiunea.

Bugsey declară că introducerea sufragiului universal e o arzătoare necesitate și pentu croați, cari sunt în veșnică războire cu ungurii. Au mai vorbit Kittel în numele socialiștilor germani din Ungaria și Brestovanszky în numele socialiștilor slovaci. Brestovanszky arată că proiectul electoral tinde să nimicească pe slovaci. Slovaci vor avea numai câte un vot zecimal, căci sunt mulți analfabeți. După Dusanovici care vorbește în numele sârbilor, mai vorbește de încheiere trimisul socialiștilor din Bosnia, Demetrovici, rugând conferința să nu uite de proletarii din Bosnia.

S'a citit apoi între vii aprobări o moțiune, care chiamă pe toți socialiștii din imperiu la luptă solidară împotriva proiectului criminal contemplet de guvernul coaliționist. Lupta se va purta cu toate mijloacele posibile și va culmina în momentul când contele Andrassy își va fi prezentat proiectul de reformă.

Președintele Pernerstorfer citește de încheiere telegramele sosite dela adunările socialiștilor din Ungaria. La orele 2 p. m. delegații s'au reslățit între sunetele imnului muncitorilor „Lied der Arbeit“.

Situația politică.

Intrunirea delegațiilor.

Delegațiunile se întrunesc la 8 Octomvrie în Budapesta. Dintre chestiunile câte se vor discuta de cea mai mare însemnătate e reforma sistemului de administrație în Bosnia. Ministrul finanțelor comune baronul de Burian a întors abia în zilele trecute la Viena și va prezenta mai înainte proiectul de reformă în spirit constituțional, alcătuit pe baza experiențelor făcute în decursul turneului său prin Bosnia. Discuții interesante se așteaptă în chestiunea sporirii soldei ofițerilor și a contingentului de recruți pentru armata comună. Guvernele speră să se treacă neted peste discuția soldei ofițerilor, care a stârnit atâta revoltă artificială iarna trecută între kossuthiști.

Adunare de popor în Sebeșul Săsesc.

În ziua de 4 Oct. st. n. la orele 1 și jumătate p. m. pe piața mică din Sebeșul Săsesc va avea loc o mare adunare de popor. La ordinea de zi să află votul universal. Convocarea e iscătită de dnl Ioan Bojița, Dr. Nicolae Lazar, Dr. Dionisie Moldovan, Dr. Gheorghe Măcelar, Dr. Nicolae Schiau advocați.

Adunările populare slovacești.

Frații noștri de suferințe, slovaci, aveau de gând să organizeze Duminecă 14 adunări de protestare împotriva votului plural dar cele mai multe dintre ele au fost oprite. Nu se desminte sistemul nici la poalele Tatrei. Deputații Milan Ivanca și Milan Hodza au reușit însă cu adunările lor, unul la Bazin, celalalt la Begecs Slovaci au votat încredere deputaților lor, fiind cu multă amărăciune față de crima ce-o prepară ministrul Andrassy. S'au trimis telegramă de omaj M. Sale împăratului, inițiatorul sufragiului universal, de ale cărui plete cărunte

și inimă nobilă, saltimbancii coaliționiști nu se mai sfiesc.

Perchezițiile domiciliară la »Népszava«.

Poliția a făcut ieri o percheziție la redacția ziarului socialist »Népszava«, dar fără rezultat. Să pare că ziarul socialist a căpătat actele proiectului de reformă electorală dela tipografia socialiștii ai tipografiei Károlyi unde ele au fost centigrafiate.

Contele Tisza pentru sistemul de pluralitate.

Într'o scrisoare pe care a adresat-o redactorului ziarului »Az Ujság« contele Ștefan Tisza condamnă atitudinea acestui ziar în chestiunea reformei electorale plănuite de ministrul Andrassy. Scrisoarea fostului prim-ministru a făcut mare senzație. Ziarele ungarești își dau zor să reabiliteze pe faimosul »trabant«, — cum nu, doar e atât de dulce să te resfeți în grația oligarhilor, pe cari sistemul din Ungaria îi poate scoate în orice moment la suprafață. I s'a urit și contelui Tisza cu rolul ingrât la Cassandră și ține să între iarăși în societatea ciocilor libertății. Iată o parte din mult comentata scrisoare:

»Pentru numele lui Dumnezeu, aici se tratează de soarta națiunii maghiare, de viitorul ei, e vorba de existența sau neexistența statului național. Și pe când fiecare maghiar, care-și iubește patria trebuie să se roage pentru aceea, ca guvernul să poată îngrădi cu garanțe cât mai multe pasul ce este silit să-l facă de cătră coroană, pe baza unor iluzii atât de nobile, dar atât de fatale, văd cu cea mai mare surprindere, că tocmai foaia ta pune acestei nizaște piedeci artificiale«.

Piedeci artificiale — vorbe artificiale...

Mobilizarea unui corp de armata românesc.

Conform ordinului M. Sale regelui Carol și pe baza articolului 12 al regulamentului de mobilizare, divizia a treia din corpul al doilea de armată s'a mobilizat în 15 Septemvrie st. v.

Corpurile și serviciile următoare sunt mobilizate:

Cartierul general al diviziei a 3 a.

Cartierul general al brigăzii a 5 a de infanterie.

Cartierul general al brigăzii a 6-a de infanterie.

Al 2 lea batalion de vânători.

Regimentele Argeș Nr. 4, Radu-Negru Nr. 28, Muscel Nr. 30, Dâmbovița Nr. 22 cu batalioanele de rezervă.

În cavalerie:

Al 4-lea regiment de roșiori și al 4-lea de călărași.

În artilerie

Al 6-lea regiment de artilerie cu coloanele de munițiuni Nr. 1 și 2.

Toți ofițerii de rezervă și oamenii de trupă aflați în țară și aparținând acestor corpuri și servicii trebuie să se prezinte în termenul cel mai scurt la unitățile din cari fac parte.

Ceice nu se vor conformă prezentului aviz vor fi urmăriți după codul de justiție militară.

De asemenea toți proprietarii supuși la rechiziții (animale, căruțe, hamuri și automobile), repartizați la serviciile și corpurile arătate mai sus sunt obligați a le prezintă la autoritățile comunale și polițiale respective în termenul cel mai scurt; aceste autorități la rândul lor le vor preda la corpurile cărora sunt menite.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

Presa străină vestește că mobilizarea aceasta este în legătură cu apropiata proclamare a nea-tărării Bulgariei. Ziarele din București spun însă că ea a fost ordonată pentru exerciții, deoarece manevrele regale n'au avut loc anul acesta.

Directorul general al acestor manevre va fi A. S. R. prințul moștenitor al României și va fi asistat de dl general Crăiniceanu, distinsul șef al statului major al armatei.

Mișcarea culturală.

Serbare culturală în Toracul. În 21 Sept. și-a ținut despărțământul Becicherecul mare al »Astrel« adunarea generală în comuna Toader.

Urmând invitații dlui avocat Dr. Liviu T. Ghilezanu din Madoș, încredințat din partea comitetului cu pregătirea adunării, a venit multă lume românească din părțile noastre.

Comitetul și oaspeții au fost salutați cu însuflețire din partea on adm. par. Teodor Petcu.

Președintele dl Vichentie Petrovicu, paroh în Torac, deschizând adunarea, vorbește despre cultură și îndeamnă poporul să sprijinească cartea românească. Raportul comitetului a fost înaintat de Dr. Val. Magdu, preot în Ecica, iar parohul din Toracul mic dl G. Lupșa a referat despre starea bibliotecii despărțământului.

A urmat apoi disertația dlui avocat Dr. Liviu T. Ghilezanu, despre credințele deșarte lăfite între popor, — scrisă pe înțelesul tuturor și cetită de însuși autorul. Conținutul bogat și exemplele potrivite au avut un efect strălucit.

Cu toate că comitetul a făcut tot ce a putut pentru a înrola și pe Toadereni în serviciul culturii naționale, toată silința i-a fost zadarnică, căci în urma referințelor triste din comună, așa-numiții bogătași nu au voit să știe nimic despre ce să petrece, așa că la intrigile lor, nici un membru nu s'a înscris.

Dacă și președintele comitetului parohial a încercat să pue stăvilă adunării, învoindu se abia în momentul ultim să deschidă localul școlii pentru ținerea adunării.

Multe greutăți avem de întâmpinat luptând pentru lăfirea culturii, și mare e întunecimea minților la noi. Pân'acum credeam că întunecimea minții izvoarește din lipsa de carte, dar aci am văzut, că fudalia și închipuirea e în stare să întunece și mai tare pe om.

După adunare societatea a fost ospătată din partea harnicului notar din loc N. Tessling.

Seara sa dat concertul aranjat de dl adv. Dr. Liviu T. Ghilezanu cu concursul corului vocal din Giulvăz, în pavilionul împodobit foarte frumos din partea țăranilor săraci, care au mai păstrat câte ceva din virtutea strămoșească.

S'au cântat piese foarte frumoase cu o precizie uimitoare, dar însuflețirea a ajuns la culme când au urmat jocurile naționale: »Cătușorul, Bătăia și Hora«, nevăzute pân'aci de toadereni.

Scopul aranjatorului a fost, să bage puțin duh în această comună întelenită cu totul în privința culturală.

Tocmai din acest motiv s'a fixat taxa de intrare într'o sumă atât de ridiculă, ca și cel mai sărac să se poată desfăli la auzul cântărilor naționale și la priveliștea admirabilă a jocurilor noastre.

Inteligența din jur a luat parte în număr îndestulitor. Din Banloc: părintele T. Petcu cu d-na, inv. P. Borcan, d-șoara A. Urdărean învățătoare, judele S. Maghiar și alți țărani de frunte, din Partoș: păr. T. Cocora, inv. P. Doboș, din Tolva-dia păr. Ioan Coșariu cu d-na, inv. I. Crașovan cu d-na, din Foeni păr. N. Popa, inv. P. Simian cu cei mai de frunte dintre țărani, d-nii parohi din Torac: V. Petrovicu cu d-na și d-șoara, păr. G. Lupșa, păr. Val. Magdu cu d-na, d-l adv. Dr. D. Chiroi din Becicherec, dnul adv. Dr. Liviu T. Ghilezanu cu d-na și alți iubitori de cultură.

Petrecerea s'a sfârșit cu deficit, deși cheltuielile au fost pe cât se poate de modeste. Pentru gradul interesului ce poartă lumea românească de pe aici năsuințelor culturale se poate numai potrivit măsurător?

Un participant.

Din România.

Pentru protecția animalelor. În urma intervenției societății pentru protecția animalelor, ministerul instrucțiunii a trimis o circulară revizorilor școlari prin care îl invită a pune în vedere învățătorilor și institutorilor de a îndemna pe elevi să formeze între ei asociațiuni pentru protejarea animalelor.

Expoziție artistică. Ieri s'a deschis la Ateneu expoziția concurenților pentru catedrele vacante dela școlile de Arte Frumoase. Fără îndoială este cea mai frumoasă expoziție din câte au fost până acuma la noi; căci fiecare expune ce-a avut mai caracteristic din întreaga sa activitate.

În afară de pictorii noștri cunoscuți, — Verona, Petrașcu, Steriadi, etc. — vor avea ocazie să vadă un pictor nou, pentru noi Bucureștenii, pe dl Octav Băncilă, care până acum, a expus numai la Iași; tablourile sale ne dovedesc o personalitate cu totul deosebită.

Dsa expune în una din sălile de sus ale Ateneului.

Studiul gramaticii în școlile primare. Ministerul instrucției publice a hotărât ca, odată cu anul nou școlar 1908, să nu se mai îngăduie în cl. II primară urbană nici un manual de gramatică. Pentru căpătarea cunoștințelor gramaticale școlarii se vor folosi de noțiunile pe care le vor găsi în cartea de citire.

Pentru clasa III și IV primară și divizia III rurală, institutorii și învățătorii vor introduce cărți de gramatică ca și în anii trecuți, iar pentru divizia II rurală este, de-asemena îngăduită introducerea cărților de gramatică, însă numai pentru cursul acesta.

In regatul femeilor.

Ziarul »Corriere della Sera« din Milano a publicat un foarte interesant articol scris de grațioasa noastră suverană, asupra feminismului. Începem publicarea în întregime a acestui interesant articol.

De multe ori gândindu-mă în mine la chestia feminină, sau mai bine zis la chestiunea matrimonială și cea nematrimonială, mi-am zis că toate discuțiile ce facem împrejurul acestei chestii, nu fac decât a ne tortura creierul pentru a găsi o soluție proprie și satisfăcătoare în toate cazurile, cum e creșterea îngrijitoare a divorțurilor și a nemulțumirii reciproce — în căsnicie și în afară de căsnicie — și cari nu află decât de ignoranța noastră asupra vieții celor mai bătrâni decât noi.

Nimic nou sub soare, zice Ben-Afriba; părinții noștri, Dacii, acum vre-o câteva sute de ani înainte de Hristos, hotărâseră prin legile și obiceiurile lor problema căsniciei în așa fel, încât nouă, aspiranții la idealul liberei iubiri, nu ne rămâne, dacă voim să fim consecvenți și practici, decât să luăm aceste înțelepte legi și obiceiuri și să le acceptăm cerințelor rafinate și complexe ale timpurilor moderne, armonizându-le cu toate principiile sociologiei de azi.

Pentru-ce să căutăm atât de departe elementele viitoarei fericiți conjugale, când avem la îndemână un exemplu clasic pe care ne-ar costa atât de puțin dacă l-am imita?

Dacii celebrau pe atunci, în fiecare an în onoarea zeului națiunii lor o serbare nupțială civică, la care orice femeie între șesșezpezece și treizeci de ani, în floare adică în puterea tinereții și a maternității, trebuia să și aleagă pentru trei zile un bărbat oarecare, sau pe chiar alesul inimii ei. Pe urmă, după cele trei zile, toți bărbații părăseau căminul pentru a face cu pieptul lor scut în contra inamicilor cari vecinic erau la frontieră, cutreerău regiunile vecine, se ocupau cu vânătoarea și cu pescuitul, pentru ca după un an să se întoarcă din nou acasă spre a încheia o nouă iubire. Eră în mod aspru oprit să se întoarcă la vechiul cuib, la mângăerile aceleiași femei.

Trebuia să dea prunci patriei; nu tandreță, sau cum s'ar zice slăbiciunea inimii și nervilor.

În lipsa lor, tinerele femei, rămase văduve înainte de a fi soții — au stat în casă și neavând pe cap grija bărbatului plăteau patriei tributul maternității lor și se țineau gata să împlinescă noi îndatoriri: Cusând, țesând, torcând, preparând armele, cosând haine de piele pentru viitorii

lor, vedeau apropiindu-se destinele noului hime-neu. Eră cu strictețe respectată îndatorirea de a alege o persoană alta decât aceea pe care o avusese. Se întâmplă câteodată ca în cele trei zile nupțiale bărbatul să se îndrăgostească cu pasiune de femeie, sau să se iubească reciproc: acestora nu le rămânea decât să moară, atât erau de aspre rigorile legii cari îl obligau de a și părăsi iubita pentru altă femeie, care fără să-l iubească îl alegea de bărbat.

Viața acestor oameni voinici și tăcuți, care în cele mai multe cazuri vorbeau prin semne, — din care cauză chiar ne au rămas atât de puține urme din limbajul lor, — eră, în principiu, turburată de pasiuni groaznice; din cauza aceasta legile și ordinele politice trebuia să intervie pentru a înfrâna excesele.

Este adevărat că legile nu reușă să stărpească amorul, dar înlătură cauzele infidelităților conjugale, izgonirilor sau divorțurilor; pentru că, în cursul celor trei zile cât dură căsnicia, nici unul nici altul dintre soți nu aveau timpul să se urască și nici să și arate unul altuia defectele. Cazul, pentru exemplu, al acelei doamne, care după ce a fost curtată timp de 25 de ani de un amic al casei, abia să căsătorise și descoperi cu surprindere în cavalerul acela atât de curtenitor, atât de multe defecte, încât după 3 zile de căsnicie, a trebuit să ceară divorțul.

Divorțul acesta n'ar fi fost cu puțință la acei adânci cunoscători ai slăbiciunilor omenești: daci. Mulțămii înțeleptelor lor legi asupra căsniciei, nimeni nu putea să fie izbit în demnitatea lui; nici o femeie nu eră tiranistă, nici un bărbat nu riscă să devie în viața conjugală imagina unui animal domestic care este spaima bărbaților; toate mergeau strună pentru marea satisfacție a tuturor.

Căci, dacă cineva, în liniștea asta generală, câteodată, ar fi fost prins, pe neașteptate în teribilele ghiare ale pasiunii, găsea scăparea în propriul său eroism, prin sacrificiul vieții, însoțit adeseori și de sacrificiul iubitei.

Fapt eric, zic, în virtutea căruia ei părăseau viața casnică, conservând intacte șie și și celorlalți cele mai frumoase iluzii ale inimii ce iubește. Copiii nu erau supuși, ca astăzi, la toate încercăturile codicelui lui Napoleon; nu eră admisă »căutarea paternității« atât de neplăcută destinată a cauza multe supărări Don Juanilor de profesiune, și a conferi inocentelor creaturi un certifiical. de sigur nu dorit de ei, chiar dela prima lor apariție în lume.

Prin acestea și prin alte ordine înțelepte a fost dat Dacilor să și păstreze neamul ne corupt și v inic, să se înmulțească, de-a întinde în toate părțile v. Inicile lor progenituri, pentru a putea să reziste mulți ani puterii romane, ba încă să-i impună tributuri. Și dacă acest popor de voinici nu ar fi avut nenorocul să aibă mine de aur pe teritoriul lor, cine știe dacă între Dunăre și Marea Neagră s'ar fi putut stabili vreodată aquila latină?

Să ne închipuim, pentru un moment, că societatea noastră este întoarsă la acel prodigious aranjament al familiei și societății Dacice.

Toți bărbații ar dispărea timp d'un an, ca în micul stat al albinelor. Femeile — stăpâne pe situația — ar îngriji la întreținerea lor și a copiilor, la educația și instrucția acestora, în parte cu produsul muncii lor și în parte cu mijloacele pe cari i le-ar pune la dispoziție statului slăbiciunii îmbogățiți prin câștiguri strănse prin țirile streine. Femeile nu s'ar mai ocupa de bărbații de ieri sau de mâine; nu ar aștepta știri dela ei; nu le-ar mai cere bani pentru a primi răspunsuri neplăcute, cari ar fi bune să nu fie spuse.

În loc de toate astea, libere ca aerul ele ar putea să facă tot ce le ar cere talentul sau capriciul; să coasă sau să se plimbe cu bicicleta; să coase sau să joace cărți; să facă poezii sau să dea lecții copiilor până la vârsta de 16 ani, când aceștia deveniți independenți ar părăsi țara și s'ar duce în lume spre a și câștiga pâinea. Opera educătoare ar fi cu mult mai ușurată, pentru că n'ar mai trebui să se ocupe a șterge efectele rețelor exemple ale părinților: toți bețișii cari își bat soțiile, mamele limbute cari își bărfesc bărbații.

Când s'ar întâmplă ca mama să lipsească sau să se sinucidă pentru a se sustrage dela lupta unei drame pasionale, copiii ar fi încredințați imediat »bătrânelor« cari ar îngriji de ei ca de

lor, dat fiind spiritului de egalitate și de solidaritate socială, pe care în acel mediu îl inspiră obiceiurile și instituțiile. Fetele, din partea lor, nu stă cu degetul în gură; ele sunt crescute din orice muncă, inclusiv aceea a vânătoarei și pescuitului, cu toate că se poate spera că în viitor acest Stat ideal vor înceta — după unele percepțe ale oamenilor naturii — să mănânce carne, pentru a se nutri numai cu fructe și legume.

Clevetirile între femei — lucrul s'ar părea imposibil — ar dispărea aproape cu totul: sub ce s'ar mai spune răutățile, dacă lipsește scandalul alcoolului? Că cutare sau cutare și-a ales pe sine sau pe altul ca tovarăș, ar fi lucru care nu ar privi decât pe interesele ei. Apoi toți ar fi în mod egal de frumoși și sănătoși și voinici, mulțumită de munți: i fericiți cât și vieții libere și active pe care o duc: puținii slabi și diformi nu ar mai avea ce să caute în patrie, chiar dacă ar fi boala și cheltuitori, pentru că bogăția nu le-ar compensa diformitatea într-o coasociațiune în care statul ar fi ținut să îngrijască de trebuințele tuturor. Doctoriile — pentru că de doctor nici nu poate fi vorba — nu ar avea mult de lucru cu copiii bolnavi și bolnăvicioși sau schilozi; aceștia ar fi în mod spartan) sacrificați pe altarul sănătății publice. Ca și bărbații slabi, tot așa și femeile ar fi în parte de plăcerile Imeneului; ele ar fi în parte la muncile materiale, în special la construirea noilor »adăposturi« sociale, și zic »adăposturi« pentru că toate casele s'ar asemăna în congregațiunea noastră; palatele vor dispărea; și mult ar putea fi un salon comunal pentru concerte ținute — în mod excepțional — de bărbați, în caz când nu ar fi executante femei, dintre care nu sunt primite să facă artă decât cele stele și neaptes pentru suprema misiune a materiei.

(Va urma).

Carmen Sylva.

NOUTĂȚI.

ARAD, 29 Septembrie n. 1908.

— Aviz comitetelor parohiale. Deoarece intervenirea consistoarelor pe lângă ministru în chestiunea inscripțiilor paralele pe școlile noastre populare, — după cum suntem informați din izvor autorizat — a rămas fără rezultat, avizăm comitetele parohiale să împlinescă ordinele primite în chestiune dela preturi încunjurând astfel pedepsele în bani.

— Procesul »Foi Poporului«. Ca întregire la raportul nostru telefonic despre osândirea dlui *Silvestru Moldovan* la 4 luni temniță de stat și 400 coroane pedeapsă în bani, de juriul de presă din Cluj ni-se mai scriu următoarele:

Procesul de presă al »Foi Poporului« pertractat la Cluj în 24 Sept. n. c. a dat de nou dovadă, ce porniri dușmănoase au procurorii față de ziaristica română, pe care procurorul a timbrat-o de agitatorică și periculoasă. Intreg rechizitorul procurorului Szölösi s'a învârtit în jurul acestei teme. Ziaristica română din Ungaria — a zis între altele procurorul — nu stă la nivel european. Ea nu aduce articole de folos cetitorilor, ci caută a ponegri, a persifla și a murdări (piszkolni) națiunea maghiară. Aceasta îi este ținta și ea nu merită nici o cruțare, trebuie nimicită!

Aceasta presă nu cunoaște granițe politice. Granița României o extinde până la Tisa. Drept dovadă procurorul spune, că »Gazeta de Duminecă« din Șimleu a dat portretul moștenitorului de tron al României, și a scris sub el: Moștenitorul de tron al nostru. (Noi nu știm de așa ceva).

D'al de astea a spus procurorul, ocupându-se puțin cu articolul încriminat și cu dl Moldovan, față, de care n'a prea avut

argumente de »agitație«. A zis, că pentru dl Moldovan e un gravamen, că »Foaia Poporului« e citită de oameni de aceea, cari cred în litera tipărită, ca în sfânta Scriptură. (Adecă țărani, poporul dela sate!) Apoi, că ce va zice românul dela munte (havasi oláh) despre episcopii maghiari, după ce din articol reiese, că episcopul Párvy persecută preoții, etc.

Vorbirile de apărare ale acuzatului și ale apărătorului Dr. St. Morar, prin cari au fost combătute aserțiunile aspre ale procurorului, n'au ajutat nimic. Curtea cu juri și-a pronunțat verdictul osânditor.

La pertractare a azistat public mult, tineri universitari români, câteva dame maghiare etc. Dintre inteligenții români am observat pe dnii Dr. Casiu Maniu, Basil Poșoaba, I. Mandea, L. Pușcar etc. cari sub impresia atacurilor procurorului, s'au depărtat îngrijați de soarta ziaristicii române.

Rap.

— Ieșirea deputatului Kmety din partidul Kossuthist. Deputatul Kmety, unul din ambițioși și grozavii cei mai de frunte ai partidului kossuthist a adresat ministrului Kossuth o scrisoare declarându-i că părăsește partidul pentru nu știu ce jignire personală ce i-s'a făcut.

— Inaugurarea festivă a anului nou școlar la seminarul »Andrelan« din Sibiu, s'a făcut luni, în ziua martirului Nichita Romanul, patronul seminarului. S'a oficiat întâiu serviciu divin în catedrală, cu utrenie, liturghie și chemarea Duhului sfânt, din partea P. C. Sale, domnului director seminarial Dr. Eusebiu R. Roșca, protosincel, asistat de profesorul Dr. Vasile Stan, ca diacon. Răspunsurile le-a dat corul seminarial, condus de T. Popovici. După terminarea serviciului divin elevii s'au întrunit în refectorul seminarului, unde în curând a sosit și I. P. S. Sa, arhiepiscopul și mitropolitul Ioan, însoțit de dl director al institutului. Dl director Dr. Eusebiu R. Roșca inaugurează apoi noul an școlar, prin frumoasă vorbire către elevi, în care le pune la inimă mai ales iubirea de ordine și de curățenie. În urmă I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul a îndemnat pe elevi să-și însușească nu numai cunoștințele de cari vor avea trebuință în viața practică, ci și o purtare bună și cuviincioasă.

— Nou avocat român. Dl Dr. Iulia Deceanu a făcut zilele acestea cenzura de avocat la Târgu-Murășului și și a deschis cancelaria advocațională în Brașov, str. Porții nr. 49.

— Excursiune școlară. Citim în »Unirea«: Optzeci și patru de elevi ai gimnaziului nostru (clasa IV—VIII) sub conducerea profesorilor Dr. Ioan Rațiu, Al. Ciura, Aug. Calian și Ioan Băgăian, au fost Joi în 24 c. la Alba-Iulia, în excursie școlară. Dela gară excursioniștii au plecat deadreptul la biserica noastră gr. cat. din Maier vizitând și mormântul celui dintâi Episcop unit Atanasie Anghel. Părintele Ludovic Luca, i-a întâmpinat înaintea casei parohiale, conducându-i în biserica, vechea reședință episcopescă și mă năstire (azi cuartirul parohial). Excursioniștii au cercetat apoi muzeul de anticități, al cărui conducător Dr. Cserni Béla, prof. pensionat și arheolog distins i-a primit cu multă amabilitate, explicându-le amănunțit lucrurile mai de valoare, mai ales cele privitoare la săpăturile, cari se fac chiar acum pe teritoriul orașului, săpături, cari dau la iveală prețioase monumente din vechiul Apulum, pe vremuri capitala Daciei: sarcofage, inscripții, statue, iar în urmă un întreg stabiliment balnear. După amiază au cercetat Balthyaneul, biblioteca și vechea arhivă, unde custodele Dr. Korodi le-a dat mai multe înviațiuni, arătându-le deosebite codice vechi de mare importanță istorică-literară, între cari se remarcă »Codex aureus« din veacul al 9-lea, care este cel mai vechiu codice la noi, a cărui continuare se află în Madrid. Excursioniștii au cercetat apoi monumentala biserica catedrală, cu sarcofagele lui Ioan și Ladislau Habiade, în fine au făcut o plimbare împrejurul murilor, spre a cunoaște fortificațiile cetății;

— Nunta de aur a lui Björnson. La 11 Septembrie s'a serbat la Aulestad nunta de aur a marelui poet norvegian Björnstjerne Björnson.

Cu această ocazie la »Național Theatret« din Cristiania s'a reprezentat »Sigurd Jorsalfar«, una din cele mai frumoase piese a lui Björnson.

Această piesă se referă la istoria Norvegiei, la începutul veacului al 12 a. La această epocă doi regi, Sigurd și Oistein, stăpâneau tronul Norvegiei. Sigurd era războinic și a plecat să cucerască țări străine, în timp ce fratele său Oistein a rămas în Norvegia pentru a organiza Statul, constrând orașe, porturi, biserici, și îmbunătățind legile țării. Lui Sigurd nu-i plăcea să stea în Norvegia, lui îi trebuiau războie.

Ambii frați se certau adesea și certurile lor se terminau prin lupte între armatele fiecăruia din ei. Una din principalele cauze de ceartă era Borghild de care amândoi erau amoroși. Sigurd, într-o zi, profitând de absența fratelui său luă în căsătorie pe Borghild; când acesta află de căsătoria lui Sigurd jură să nu se mai împacă nici odată cu el; dar într-o zi Sigurd se duse la Oistein și-l rugă să-l ierte. Frații se împăcară și pentru prima oară salutară poporul lor »ținându-se de mână«. De aici încolo au domnit fără dușmănie până la moartea lui Oistein. Sigurd a domnit apoi singur până la 1130.

— Pentru liceul din Brad. Cu prilejul nunții dlui Gh. Teaha cu dsoara Cornelia Corbu s'a făcut o colectă pentru fondul liceului românesc din Brad. Iată lista contribuitorilor culese în acest chip laudabil: Vasile Corbu și George Dirlea câte 3 cor., Moise Popovici preot, Alexandru G. notar, Vasile Nicorușia preot, Ioan Leuca, Terențiu Popa, mirii George și Cornelia, Petru Bulzan, notar și Vasile Terebenț câte 2 cor., Teod. Teaha, Mihai Ciura, Nicolae Toșu, Ana Andru, preoteasă, Tanase Nica, Teodor Pirtea, Valeriu Corbu, student cl. V. gimn. și Traian Magher câte 1 cor.

— Omor din răzbunare. Un omor înfiorător s'a întâmplat alaltăieri în pădurea comunei Nadăș. Doi frați, Alexandru și Ștefan Popa să dușmăneau cu Horga păzitorul de pădure de acolo, pentru că acesta îi părăse de repetite ori pentru că au păscut vitele în opritură. Dăunazi frații Popa, sau dus să vâneze în pădure știind că se vor întâlni cu Horga. Așa s'a și întâmplat. Horga i-a amenințat că-i va pârți că vâneză în pădure străină. Ca răspuns frații Popa l-au trântit l-a pământ, i-au tăiat gramazul cu săcurea și au mai tras trei focuri asupra cadavrului. Soția lui Horga văzând că nu-i mai vine soțul acasă, a reclamat autorităților. Jandarmii au plecat să-l cante și l-au și aflat mort în pădure. Făcându-se cercetare soția lui Horga a bănuț pe frații Popa. Aceștia au fost prinși și aduși la Arad, recunoscându-și fapta.

— Ciocnire de trenuri în Berlin. La un loc de întâlnire al trenului pe viaducte (Hochbahn) și al trenului din corpul străzii s'a întâmplat o ciocnire care a costat viața a lor 20 de oameni. Ironia sorții, s'a întâmplat chiar în un loc, construit anume pentru împiedecarea ciocnirilor, fala inginerilor germani.

Doi trenuri mergând în aceeași direcție, s'au întâlnit la încrucișarea șinelor. Trenul lovit în flanc a fost zdrobit, iar un vagon aruncat jos de pe viaduct în stradă, în adâncime de 15 metri, făcându-se mici fărime. Sunt 20 de morți și mulți răniți. Cauza ciocnirii e, că un tren a trecut cu vederea semnalul de oprire dinaintea încrucișării.

— Moartea unei scriitoare. Sora marelui scriitor francez Pierre Loti, Marie Beau, cunoscută ca scriitoare și ca pictor a încetat din viață.

— Cum a surzit Beethoven? Alice M. Diehl a scos, în Londra, o carte despre Beethoven. Dă multe amănunte aflate dela tată-său, care a fost școlar al lui Hummel, unul dintre prietenii muzicantului; altele le are dela violistul Leopold Iansa. Istoria surzirei o dă după spusele Englezului Ch. Reate, care a fost Viena să aducă pe Beethoven la Londra, unde specialiștii voeau să încerce a-i da auzul. Dar artistul n'a voit, căci auzul și-l pierduse când odată așa de tare în mâini, încât și-a rupt nervii.

— **Telespectoscop.** Așa se numește un aparat inventat de un inginer din Paris și cu care se poate vedea până la depărtările cele mai mari. De exemplu dela Paris se poate vedea până la New-York în America. Probele făcute până acum au dat rezultatele cele mai frumoase. După o perfecționare oarecare, noul aparat poate să fie de mare folos omenimei, presupunând, că va fi și cu privire la preț așa, ca să și-l poată procura lumea.

— **Creștinismul și pacea.** Secretarul dela „Societatea pentru pace” din Anglia Mr. W. Evans-Darby, care a petrecut în Budapesta cu ocazia congresului internațional de juriști, a ținut o conferință despre „Creștinism și pace” în biserica unitară din Budapesta. Conferențiarul făcând o paralelă între istoria bisericii creștine și între evoluția principului păcii a zis că devisa creștinismului a fost totdeauna „să înbești pe de aproapele tău, ca pe tine însuși”, și totuși averea bisericii creștine s'a câștigat prin lupte, iar puterea ei prin războaie. După dânsul pace universală adevărată numai atunci va fi, când barierele vamale se vor distruge și în privința naționalității nu va mai fi deosebire între om și om.

— **Conservatorul de artă dramatică din Tokio.** Zilele trecute s'a inaugurat la Tokio primul Conservator japonez de artă dramatică. Conservatorul a fost pus sub direcția celebrei artiste Sada Yacco, și are deja 20 de elevi. Cursurile se predau în mod gratuit și dacă numărul elevilor e așa de restrâns cauza Sada Yacco cere ca acestea să aibă pe lângă talent și o talie înaltă și mlădioasă pentru a putea fără teamă de ridicul să interpreteze operele dramaturgilor europeni. Ori dupăcum se știe, femei înalte nu prea sunt în Japonia.

— **Manuscrisele lui Paganini.** Comisiunea ministerială însărcinată cu examinarea manuscriselor celebrului violinist. Paganini, a raportat că ele sunt de mare valoare. Aceste prețioase documente sunt în număr de 49 și anume: 4 concerte ce se credeau pierdute; 6 duo, 4 trio, 10 cuartor, 11 menete și 14 sonate. Manuscrisele lui Paganini sunt foarte rare deoarece el nu prea obișnuia de a așterne pe hârtie bucățile ce compunea și pe cari le executa cu atâta strălucire.

— Prin efectul miraculos al cremel „Aranka de Mintschek”, orice damă se face frumoasă ca în basme. Prețul unui borcan 1 coroană, borcan mai mare în coșoare roza 2 coroane. Săpun „Aranka” 70 fileri, apă de spălat „Aranka” 1 cor., pudră „Aranka” 1 cor., sare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr „Aranka”. 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îl încăruntă părul să folosească regeneratorul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul: laboratorul chimic Mintschek Oéza. Kecskeméti.

x **Tot felul de chipuri militare** și de alte uniforme, apoi ciacai și calpăce din materia cea mai bună și în prețuri ieftine. Fabricate proprii. **Weber Pál** maestru specialist pentru confecționarea chipurilor Coșovia (Kassa) Fö-utca.

Ultime informațiuni.

Un nou proces de presă.

Perchiziție domiciliară la redacția noastră.

Azi după prânz la orele 4 s'a prezentat la redacția noastră funcționarul de poliție Dr. Mikes Gábor însoțit de detectivul Rónai István cerînd manuscrisul articolului „Cine-s oamenii lui Kossuth?” apărut în numărul nostru dela 27 Maiu 1908 și prin care să desvălea adevărul despre Saluzinski unul din căteluși lui Kossuth, redactorul falmoasei „Lumina” din Budapesta. Refuzându-le manuscrisul numiți funcționari au făcut perchizițiile în redacția noastră fără a găsi însă manuscrisul căutat. Dresând un proces verbal în acest sens și înscălindu-l cu toți membrii prezenți ai redacției și cu șeful administrației noastre dl Gh. Nichin, funcționarul su piecat iăsându-ne perspectiva unui nou proces.

Economie.

Lăptăriile sătești. În anul 1907 s'au aflat în Ungaria întregă 661 de lăptării întocmite pentru producerea de unt, având toate laolaltă 62.156 de membri, cu 98.237 de părți fundamentale. Membrii au furnizat 84.406.745 de litri de lapte și s'au produs 2.711.028 klg. de unt. Venitul însoțirilor a fost de 10.186.904 coroane. Înaintarea uriașă a lăptărilor în cei din urmă 10 ani se învederează în următoarele date: în 1897 au fost în țara întreagă 43 de lăptării cu 2767 membri și 5937 de părți fundamentale, cari au furnizat 4.790.132 litri de lapte și au produs 191.254 klg. de unt, iar venitul a fost de 539.282 de coroane.

Budapesta, 28 Septembrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22.78—22.80
Săcară pe Oct.	18.64—18.66
Cucuruz pe Malu	14.62—14.64
Ovăș pe Oct.	16.06—16.08

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Orâu nou	
De Tisa — — — —	22 K. 80—23 K. 80 fr
Din comitatul Albei —	22 „ 60—23 „ 50 „
De Pesta — — — —	22 „ 60—23 „ 50 „
Sănățenesc — — — —	22 „ 80—23 „ 80 „
De Bacica — — — —	22 „ 80—23 „ 70 „
Săcară — — — —	18 „ 70—18 „ 85 „
Orzul de nutreț, cvallit. I.	15 „ 75—15 „ 90 „
„ de cvallitatea II.	15 „ 40—15 „ 65 „
Ovăș de „ I.	16 „ 40—16 „ 65 „
„ „ „ II.	15 „ 80—16 „ 30 „
Cucuruz vechiu — — —	16 „ 60—16 „ 80 „
„ nou — — — —	„ — — — —

BIBLIOGRAFIE.

I. **Russu-Sirianu: Iobăgia** (Vol. I) până la finea secolului XV. Pag. 408. Arad 1908. Tipogr. Diecezană gr. or. rom. Prețul 3 cor.

VII.

Cronicar fidel, obișnuit din lunga și valoroasă sa activitate de ziarist, dl **Russu** nu scapă din vedere de a înregistra „răscoala românilor din 1290” și „desfășurarea lor” (?) după dl Xenopol — ipsissima verba. Mai amintește o revoltă a săcilor, contra „domnilor”, relevând și la „jaquerie”, adică revolta țărănească din Franța (1358) ca început al unui „curent care se manifestă în Europa întreagă”.

Răscoala din Ardeal dela anul 1437 este o „revoluție” în adevăratul înțeles al cuvântului, având și o întindere mare și principu conducătoare.

Dl **Russu**, ingenios, mișcă coardele simțământului când caută să găsească o conexiune între această revoluție și husitism; lucru relevant și de dl **N. Iorga**.

E admisibilă o deșteptare a conștiinței celor oprimați, la glasul „apostolic”, — în vremuri de suferință și asuprire.

E admisibil, așadar, ca românii din colțul nord-estic al statului ungar, românii cari au avut prin Husiți prima carte românească (pentru biserică), să fi primit și răslătit prin vecini, la frați, ideile sociale-politice, ce se degajau din doctrina reformatorilor, cari au purtat un mare și crâncen război și s'au pus în mișcare coroane împărătești și „trei-coroana” papală. Cu toate acestea, adevărata cauză a răscoalei țărănești își are motivele sale reale, pozitive.

Regele Sigismund ajuns în strâmtoare de bani, în țara de oligarhi fuduli, bogați și răsvrătitori, cari strâmtoarău pe rege și n'aveau inimă pentru patrie, cari de războie cu dușmanii se fereau, dar a ucide s'au deprins, — bate bani în valoare mai mică, din mai puțin argint, decât e decretată valoarea nominală: iar în circulație banii scad până la a zecea parte din valoarea lor nominală. Feudalii forțau pe țărani, ca dând contribuția în bani, să le plătească cu bani, după valoarea reală, nu nominală a banilor.

Dintre feudali făcea parte și episcopul catolic al Ardealului, **George Lépes**, stăpân pe domeniul întins și mulți iobagi.

Profitând, acest prelat-latifundiar, de o dispoziție excepțională a regelui, de a se strânge în ciuda în bani, pentru a face rost de banii necesari în lipsurile ce avea în războiul început cu turcii, **Lépes** a făcut regulă permanentă din poziția excepțională; iar pe ceice nu plăteau, excomunică (pe unguri, mai ales, fiind ei catolici și ti chinuă. În același timp, „ereticii” (noi) „schismaticii” (vechi, românii) erau amenințați strâmtoarați de invecitorul Marchia, care cântărase Ardealul, pentru a combate pe Husiți, ca un ridicat steagul limbii naționale în biserica egalității oamenilor, și ștergerii iobăgiei...

În aceste împrejurări, iobagi români și unguri cum și nobili de rând sau ridicat, ca un popor și au dat înapoi împrumutul de chinuri, ja și pârjol, — oligarhilor...

Întăriți pe dealul dela **Bobâna** (aproape de Cluj) țărani primesc oferta obligator de a pune pace.

Reprezentanții amânduror părților se întrunesc în **Kolosmonostor (Mănăstur)** la 6 Iulie (1437) unde se încheie o învoială, care e dovadă de demnitate, de conștiință, din partea țărănimii.

Iată punctele principale ale acelei învoiei:

» **Maghiarii și valahii**, locuitorii oricăror prietăți din Ardeal (dupăce înșiră toate fărâdele legile și asupririle ce au îndurat) s'au adunat pe dealul **Bobâna** din hotarul Alparetului » pentru recăștigarea și solicitarea vechilor libertăți (ale iobagilor regișii!) date și acordate de regii sfinți (Stefan și Ladislau) tuturor locuitorilor patriei ungare, și pentru a scutura și respinge jugul nesuferit al poverilor...»

» Acum (însă) prin introducerea a deosebite abuzuri au fost îndeosebi nesocotite și desființate (libertățile îngăduite din partea regilor sfinți).

» D'aci încolo în prețul zeciuiei episcopii sunt datorii a da și a plăti un florin în aur adică o sută de denari în valuta actuală după fiecare 20 cruci; iar pe vremea dijmii episcopiești să nu dijmuiească nici vre-un meșteru al acelei familii, nici cel din partidul nobililor; a noua parte însă nici dela propriul iobag nici dela plugar străin ori cultivator de vie să nu îndrăznească a lua și a strânge nici magnații, nici nobilii și nici un păd de domu.

» Oamenii în stare, liberi, dupăce și au plătit zeciuiala și datorii, să se poată muta ori unde liber...»

» În totdeauna înainte de sărbătoarea urcării la cer a Domnului nostru, din fiecare sălaș, domnie și comună să se adune doi oameni cumiști și de încredere... și să se prezinte pe numitul deal **Bobâna**... și să ștircească... oare domni lor să s'au ori nu în libertățile lor? și dacă va afia, ca vre unul dintre nobili a nesocotit în întregime ori în parte ordinațiunea premergătoare... să fie considerat ca un sperjur și ceialalți nobili să se refind și păzească a-l apăra.

Plata dării, serviciul cămărășesc, robota de secerat și alte lucrări, zeciuiala din porci, albine, cozonaci și pui la paști... toate acestea vor țărani să le plătească și pe viitor; și mai cer să nu fie omorâți fără vină dovedită cu doi martori.

Aceste idei ale învoiei, puse la cale și formulate ca dorințe și concepții a unor țărani din veacul al XV-lea, ne fac să intrăm în inima țărânului român, care și acum e tot cel de atunci, blând și îngăduitor; dar și neîncrăzător, înșelat vecinic, de atunci încôace...

» Au hotărât și ordonă a se ține cu stricteț, că dacă s'ar afla diploma lui **Stefan cel sfânt**, atunci aceea; dacă nu, constituțiunile de mai sus să aibă vigoare și în veci să nu se retragă.

Românul credea și atunci, că s'o fi pierdut „hârtia” despre drepturile și dreptatea lui, — dela Sfântul **Stefan**; și crede și astăzi, că s'au trecut vremurile cele bune, dar nu uită pe... împăratul.

Deși » Convenția dela 6 Iulie — zice **Acsádi** — fără îndoială, este urmarea unei conștiințe de drept puternică și a unui spirit de reconciliere, care ar fi putut să dea un impuls pute nic vieții economice a Transilvaniei, » aceea convenție nu s'a aplicat nici-odată.

Ca la noi!...

Nu s'a aplicat nici-odată acel control, cu atâta dreptate cerut, în dorul pentru drept și libertate;

!) Noi aveam pe atunci limba slavonă în biserică.

...nobilimea feudală, care ştia să strâmt reze pe rege, a găsit ac şi pentru jocul fărânimii de acum înainte veacuri multe nu va avea cale de a da dovezi de viaţa sa tristă, decât în izbucniri furtunoase...

Nobilimea strămlorată rău la 6 Iulie, în ziua 16 Septemvrie se adună la sfat în Kápo'na, care au fost reprezentaţi: câte şapte scaune mese şi săcuesti, nobilii (unguri) şi reprezentanţi oraşului Bistriţa şi Țării Bârsii, încheiând celebra unio-trium-nationum.

În partea a doua a lunii Septemvrie taberele domnilor, şi a iobagilor sunt faţă în faţă. Domnii sunt nevoiţi — căci ţăranii n'au fost învinşi, ci numai înşalaţi în urmă — la 6 Octomvrie, să reînnoiască convenţia, înviala din Mânăstir, adăugându se clausula, că relaţiunile de drept între domni şi iobaşi are să le rânduiască regele. Clausulă fatală!

Nobilimea storce dela rege (Sigismund) diploma dela 26 Octomvrie 1397, prin care se decreta:

„După obiceiul (!) vechiu al Țării noastre, fiecare nobil şi proprietar are dreptul de a judeca asupra iobagilor şi asupra slugilor făc proprietate ca asupra iobagilor cu telechiu (proprietate—grund german—elek ung.) în toate procedurile, exceptând crimele mari (furtus, latrocinium, homicidium, etc.)

Acesta este dreptul de palos (luarea capului cu palosul), al nobilimii din Ardeal, care la 1438 luându biruind pe iobaşi, s'a şi răzbunat asupra lor, omorându-i cu grămada (Acsádi) iar pe conducătorul lor şi încă 9 tovarăşi ai lui i-au tras în teapă.

Unirea celor trei naţiuni „uniune frătească” „contra ori-cărui duşman răsvrător de Țară”, „sub presiunea unor cauze grave”, — leagă de noi pe ţăranul român, — şi revoluţiunea făcută de „maghiari şi români” s'a sfârşit, ne spune Engel:

„Pe ţăranii valahi deja în anul trecut i-a întâmpinat şi amărât minoritul Iacob, care umblă însoţit de armată şi execută pe schismaticii (români). „Unirea” deja dela început n'a fost pornită contra nimărui altul, decât împotriva „arcecişilor orientali din Ardeal”.

Din Ocina.

„Revista Teologică”, organ pentru ştiinţa şi viaţa bisericească, anul II nr. 7-8 (Iulie—Aug) are următorul sumar:

+ Nicolae Popoa, de Gh. Talbură. Dezvoltarea istorică a anului bisericesc de Gh. Plotosu. Modernismul şi enciclica „Pasendi” de Arhim. Iuliu Scriban. Ierarhia şi mitropolia bisericii române Din Ocina. Plan de învăţământ uniform. — Predică despre sudalme de Dr. E. Miron Cristea. — Căruţ de P. Moruşea. Mişcarea literară de T. Cibian. Informaţiuni de T. P. Tipicul cultului religios, de Cantorul. Redacţia şi Administraţia Sibiu, Str. Măcelarilor 45.

Copii întărcaţi

...şi îngrăşe repede, se fac voinici şi rumeni dacă consumă nutretive Emulsiunea SCOTT.

Copii preferă şi mistuie uşor

Emulsiunea Scott.

Doctorii şi moaşele recomandă pe tot rotogolul pământului

Emulsiunea Scott,

căci cunosc rezultatele excelent produse de Emulsiunea SCOTT.

Preţul unul fiacion veritabil 2 cor. 50 fil.

De vânzare în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunei a se lua seamă la marca metodului SCOTT — care este pescarul.

Redactor responsabil Constantin Savu.

Editor proprietar George Nichin.

„CODRUL”

instituit de credit şi economii societate pe acţiuni în Buteni.

Cu un capital social de 100.000 Cor.

A fost înprotocolată la tribunal ca judecătoreie comercială şi îşi va începe activitatea cu 1 Octomvrie a. c.

Primeşte bani spre fructificare.

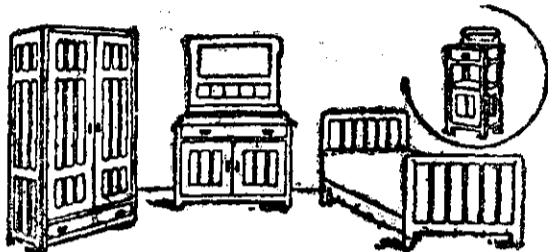
Acoardă împrumuturi cambiale, hipotecare şi pe efecte.

Directiunea.

KARL HORED T

magazin de mobile.

Nagyseben, Salzgasse Nr. 33.

Magazin de dulapuri, mese, scaune, scaune de copii, paturi, divane credenşe, paturi de bucătărie, spălător şi tot felul de mese, scaune din lemn încovoiat, scaune cu leagăn, foteluri de birou, taluret cu şurup, mese de ceai ş. a. Sunt totdeauna în depozit.

Chiar dacă ar costa multe parale

tot ar trebui să cemea comunicatul scris în limbă populară, pe care l-a publicat institutul Elektro-Vitalizer. Fără a mai cruţa oboseala şi cheltuielile resumează pe baze ştiinţifice problemele fundamentale a vindecării

prin electricitate şi descrie pe cel mai ideal factor al acesteia aparatul

«Electro-Vitalizer»

În Ungaria nu s'a dat până acum publicităţii o asemenea carte, de aceea atragem atenţiunea celor care suferă de o slăbiciune generală a nervilor, de slăbiciune sexuală, de insomnie, de dureri de cap, de dureri în spate, digestie defectuoasă, anemie, parilise şi neuralgie să citească această carte interesantă şi vor învăţa din ea multe lucruri ştiinţifice.

Această carte o poate căpăta oricine gratis şi porto-franco, în plic închis, dacă se provoacă la acest ziar şi fără nici un obligament. Iar dacă ne cercetează le arătăm cu plăcere modul nostru de vindecare şi le explicăm avantajele aparatului ElektroVitalizer.

Inst. de consult. med. Elektro-Vitalizer BUDAPEST, Károly-körut 2 félem.

Cupon pentru o carte gratuită.

Institutului de consultaţii medicale „ELEKTRO-VITALIZER” Budapest, Károly-körut 2, félemelet.

Vă rog să-mi trimiteţi gratuit şi porto-franco în plic închis opul despre

Modul modern de vindecare cu electricitate. pentru bărbaţi (volumul care nu-l doriţi trebuie şters. dame)

Numele

Adresa

Un candidat de avocat

cu praxă bună,

află aplicare cu 1 Octombrie 1908 în cancelaria avocatului Dr. OCTAVIAN VASU din Făgăraş cu condiţiuni favorabile.

HEICZER FERENCZ

croitor de haine civile preteşti şi uniforme.

Nagyvárad, strada Körös nr. 22.

Am onoare a aduce la cunoştinţa onor. preoţi că mi-au sosit pentru sezonul de toamnă şi iarnă postavurile negre, cari îşi păstrează culoarea şi le ţin în magazinul

meu bine asortat, pentru comanda din provincie ajunge o reverendă de model, sau o haină, la dorinţă mă duc ori unde cu plăcere pe cheltuiala mea proprie.

Tot asemenea ţin în magazin postavurile cele mai noi şi moderne din patrie, franceze şi engleze pentru tot felul de pardesiuri şi paltoane de iarnă foarte bune.

Invenţie nouă! Invenţie nouă!

Moară de oţel pentru întrebuintare în economie şi acasă macină excelent orzul, cucuruzul şi grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani 1 kilogram pe minut — pe lângă aceasta fac aparate pentru desfăcerea samânţei de lucernă şi de trifoiu, de mână cu puterea ori cu mâna, de aplicat în maşina de îmblănit ori de sine stătătoare. Preţurile să se întrebe.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânţa trifoiului şi atelier de reparaturi de maşine.

ORADEA-MARE (Nagyvárad Vilanytelep mellet)

Alexandru Văleanu

magazin de mănuşi, de bandaje şi de pantofărie orthopedică. Sighetul-Maramurăşului.

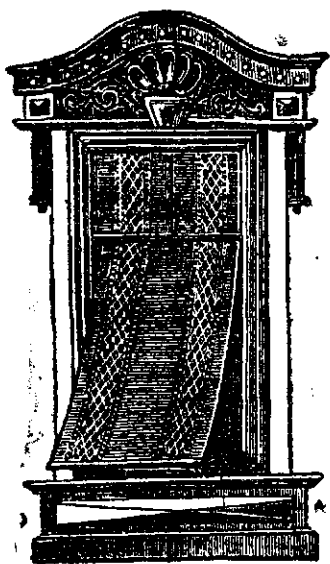
Piaţa principală (Főtér)

Beşici de gumă americane, beşici de peşte — franţuzeşti. —

Prezervative femeieşti, Ciocapi de gumă, suspenzoare, bandaje, mănuşi, bandaje „Diana”, — irigatoare. —

Execut după comandă medicală ghetete orthopedice pentru picioare ori-cât de bolnave şi dure — roase.

Atențiune!

Dacă aveți atențiunea a cumpăra
rolete pentru ferestre

atunci cereți modele și preț curent,
care se va trimite porto-franco.
Când veți cere acestea, vă rugăm
să dați lățimea și înălțimea ferestrei
și totodată să spuneți dacă roleta tre-
buie să fie de scândură de pânză
sau stofă. Cu stimă:

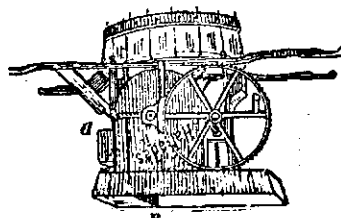
NETTEL L.

fabrică de rolete.

PÉCS, Indoház utca 23.

Atelierul de mașini **Bittmann Pál** Budapesta, IX.
Lonyai utca 36.

»Haladás« cea mai perfectă mașină pentru storsul
strugurilor. Pe oă storce 1400 kgr. struguri.

Zdrobește perfect boabele de
struguri și le scapă depin dea-
făcute de cotor în vasul de sub
ea, iar boabele necoapte dim-
preună cu cotorul le socate se-
parat pe apertura »D«.

Prețul 200 coroane.

:: In atelierul meu se pot vedea ori și când. ::
Cu prețcurente și cu deslușiri servesc bucuros.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

Ciorapi împlețiți în temniță.

George Iancovici

ARAD, Forray utca 2 sz.

Principiu:

Câștig puțin. circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în
prăvălia mea s pot vedea următorii ar-
ticlii de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri en-
glezești colorate, flaneluri de
halaturi de lână și de erme-
lin, barcheturi, tenisuri.

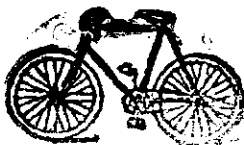
Mă tăt suri pentru bluza la
modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, pânză
de ață și pamut, șifoane. Co-
voare, perdele, fețe de pat și
de masă. și mulți alți articlii,
cari nu se pot toate înșiră.
Postavuri de reverenzi so-
site acum, brăuri preoțești
de culorile roșu, vânăt și
negru.

Prin reclamă la progres!

Johann Nedits

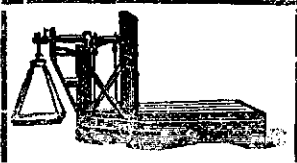

Ferar de instrumente, lăcătuș de mașini și mecanic.

Versecz, Barosplatz.

Recomandă onoratului public, fabricatele sale proprii, ca

Biciclete,
Fântâni,

Cântare,
Pumpe,

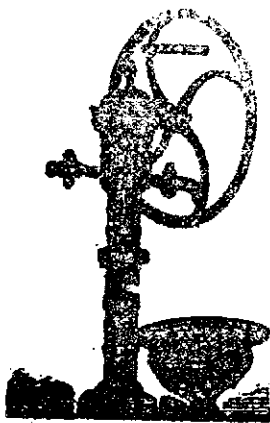
Stropitoare cu peronospora, de rechisite.

Conducte de cauciuc, și

Gramofoane,

cu prețurile cele mai ieftine.

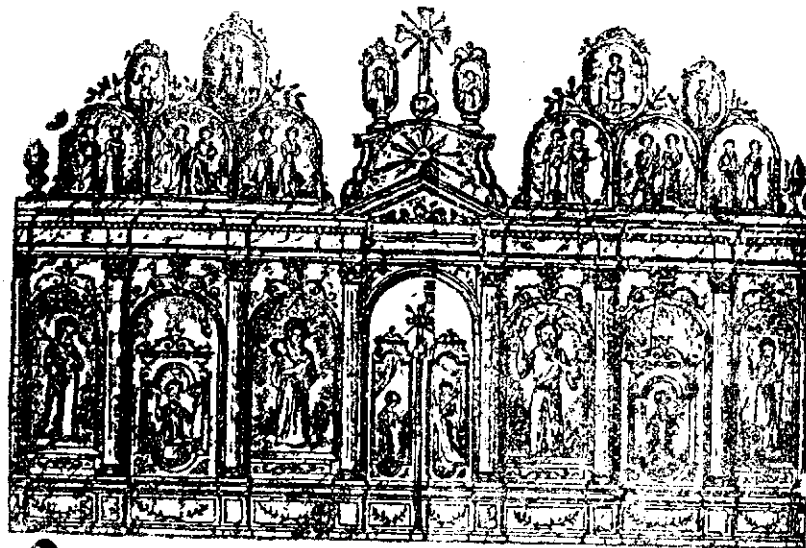
Repara-
turile, sau
ori-ce co-
mandevor
fi execu-
te cât se
poate de
bine. - - -

SZABÓ SÁNDOR

SCULPOR, AURITOR ȘI MĂESTRU DE ALTARE
SZATMAR, BATHORY-U. 18.

Mă angajez se fac
altare noi, amvoane, morminte sfinte,

Statul sfinte din piatră, lemn sau imitație.
Renovarea lucrurilor vechi o primesc cu prețuri reduse.

Tablourile noi de altare le fac cu ajutorul pictorilor ce-
lebri. In atelierul meu am un depozit de decoruri gata de
biserici și odăi.

Mai departe atrag atențiunea onor. preoți să viziteze ateli-
erul meu unde am gata icoane în reliefuri, cari reprezintă
stațiunile lui Hristos pe Golgota.

Desenuri și proiecte trimit gratuit. — Pentru a ușura negocierile mă
duc pe che în zilele mele ori și unde. — Aurirea se face cu aur Catalin.